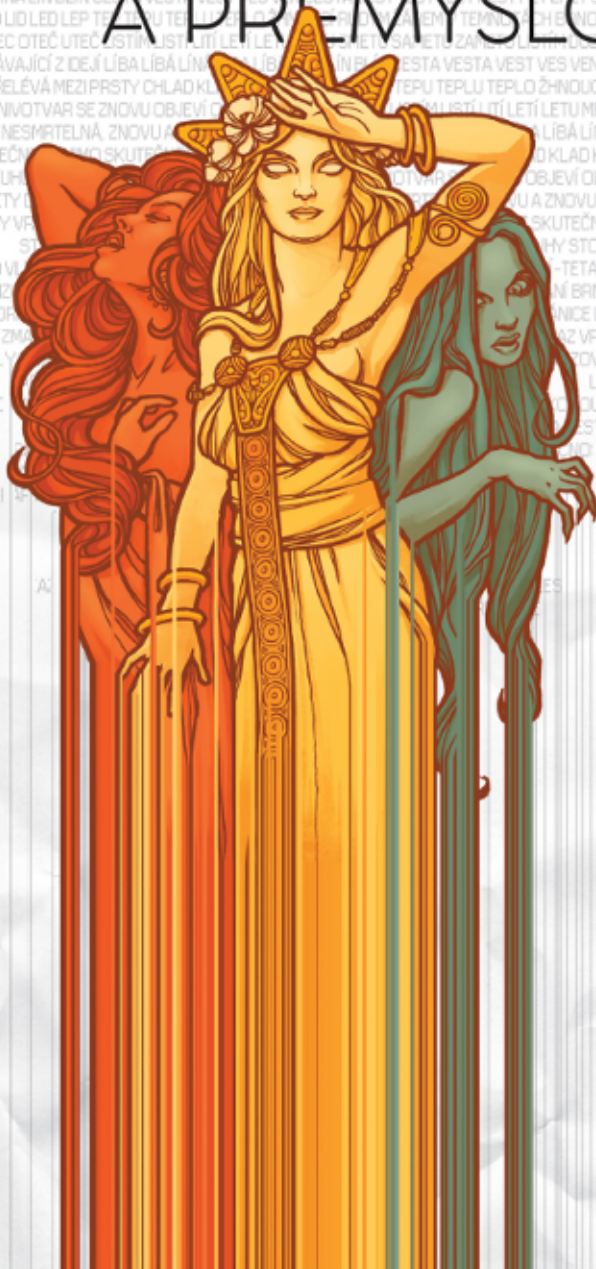

KADLECKOVA OSNOVACCE A PREMYSLOVI

VILMA
KADLECKOVÁ
O SNOVACCE
A PREMYSLOVI

ARGO

Argo, 2015

Copyright © Vilma Kadlečková, 2015

Cover art © Tomáš Kučerovský, 2015

Copyright © doslov Joanna Czaplińska, 2015

ISBN 978-80-257-1438-6 (váz.)

ISBN 978-80-257-1715-8 (e-kniha)

Libušin pohled klouzal po skloněných hlavách lidí, čekajících na její soud. *Vladykové, lechové a kmeti; lid čeledí i mužové, ženy i starostové.* Pěkná sebranka! V čapkách, sukních i v pláštích. V přílbách, s mečem i s lukem. Pěšky. Koňmo. Přišli si vyslechnout její rozhodnutí.

A ještě nevěděli, co věděla ona: že ho nepřijmou.

V davu se snažila rozeznat ty dva. První z bratrů měl být starší, s hustým vousem; hřmotný, zamračený chlap, nejlépe otlý, nerudný, brunátný a ještě k tomu s pleší, aby bylo ihned k poznání, že je to ten zlý. Taky si to pěkně polepí. Jen co se ocitne vedle jejího stolce pod korunou lípy, začne hrozit pěstí a vykřikovat, že meze a role a kdovíco ještě dalšího podle zvykového práva náleží jemu.

Pravda je samozřejmě jiná. Je mnohem smutnější. Jejich otec ho neměl rád. Nesnášel jeho hustý vous, hřmotné způsoby, ruměné tváře,

otylost a pleš. Ke stáru byl trochu lekavý a bál se jeho hlasu. A byl taky pěkně paranoidní, takže si vzal do hlavy, – mylně, – že kluk možná vůbec není jeho. Nebožky už se zeptat nemohl. Ale pozemky odkázal druhorozenému, zálučně a bez ohledu na zvyky.

Tedy... starého lecha taky napadlo, že s tím asi bude potíž. Jenže vcelku logicky si řekl, že on už to řešit nebude.

Libuše si podepřela bradu pěstí a zadívala se na řeku pod vysehradskou skálou. Ne, nemělo smysl hledat rozvazené bratry v davu. Sami přijdou, a to stejně neodvratně, jako tahle voda teče z kopce a ne naopak. Je to zadrátováno ve hvězdách.

A jako vždycky – ona coby věštyně má informací až příliš.

Šťáhlav, mladší z bratrů, je nekonečně nudnější než plešatý Chrudoš. Cítila ho ve své budoucnosti tak jasně, tak odporně, jako by vedle kmene její oblíbené soudcovské lípy přešlapoval už teď. Ten kluk je od pohledu nula. Nemá nárok na význačné rysy povahy či obličej; jenom na soucit. Bude mít mastné vlasy a neurčitou barvu očí. Potí se mu dlaně. (Potí se mu taky nohy, ale to je tajná informace.) Mluví zajímavě a tiše. *Vladykové, lechové a kmeti, lid čeledí i mužové, ženy i starostové* ho budou pěkně nesnášet, protože jedničkou místní hitparády je zrovna svalovec Bivoj a za nejoblíbenější disciplínu se pokládá chytání kanců holýma rukama. Šťáhlav se jako chytač nechytá. Má tesilové kalhoty a odřený kufřík a –

Libuše se kousla do rtu. *Rozorané meze. Meze... a role...*

„To přesahuje všechny meze! Moje role v celé záležitosti se nedá takhle jednoduše zpochybnit!“ dolehl k ní rozrušený mužský hlas. „Mám k dispozici rozbor od svého právníka, a ten naprosto jednoznačně potvrzuje můj nárok!“

Silně nepravděpodobný *tesilový kufřík* ležel na stole a bortil se vlastní vahou.

Rozostřené meze... zpochybněné role...

Jestlípak ví, že má taky úplně rozostřený kufřík, napadlo Libuši bezděky.

Zabubnovala prsty o stůl. Zhluboka se nadechla. Kdepak, tohle není Štáhlav. Tenhle křikloun s brunátnou tváří musí být Chrudoš osobně.

„Podívejte, pane Brunecký,“ řekla rázně, „to je tvrzení proti tvrzení. Vy říkáte, že jste to tak pochopil, ale pan Lech rozhodně popírá, že by něco podobného naznačoval. Žádnou písemnou smlouvu jsme s vámi neuzavřeli. Já samozřejmě uznávám, že jste autorem prvotního námetu. To tady nikdo nezpochybňuje, a taky za něj dostanete odměnu podle dohody. Z toho ale rozhodně neplyne, že jsme měli v úmyslu pověřit vás rovnou taky realizací!“ Viděla, se jak Chrudošova tvář křiví vzteky a někde pod hustým plnovousem se sbírá spousta dechu, aby ho bylo dost na pořádně nenávistnou odpověď, a bylo jí okamžitě jasné, že ho nesmí pustit ke slovu. „Je naprosto v kompetenci pana Lecha,“ pokračovala ostře, „aby si sám vybral, komu svěří další zpracování –“

Chrudoš zuřivě funěl. „V každý slušný firmě –“ skočil jí do řeči.

Libuše zvýšila hlas: „– a realizaci dalších částí zakázky –“

„– zatraceně, v každý slušný firmě –“ hřímal Chrudoš.

„– ale vy v žádném případě –“

„– a mezi slušnejma lidma je zvykem –“

„– nemáte automaticky nárok –“

„– dát to tomu, kdo s tím přišel jako první, kurva práce zasraná!“ vybuchl Chrudoš zuřivě. „Co si vo sobě sakra myslíš, ty náno jedna zmalovaná? To jsem se s tím jako dělal zbytečně? Mám tady hotovej scénář, rozumíš, *hotovej scénář!* A teď to mám jako vyhodit z vokna nebo co? Už jsme to rozjeli, mám zamluvený studio... a co jim teď mám jako kurva říct? Zatracená ženská! Dlouhý vlasy, krátkej rozum – no jo, blondýna, co by člověk chtěl?!“ Udeřil pěstí o stůl. Kufřík

nadskočil, a v tu chvíli najednou dostal naprosto zřetelné obrysy: teď byl z tmavě modré syntetické kůže, tvrdé jako prkno, a všechny rohy měl okované strašlivým zlatě eloxovaným plechem. Libuše na to oťreseně zírala. Netušila, že je schopná něco tak nevkusného si vůbec *představit*. Jak její pohled putoval vzhůru, narážel na podobně zlatolesklé knoflíky Chrudošova svátečního obleku, oscilujícího někde mezi námořnickou uniformou a livřejí vrátného. Zatímco váhala, v nejbližším knoflíčku, vzdorujícím tahu napjaté látky na Chrudošově mohutném břiše, se náhle vynořil jemný reliéf s motivem kotvy; načež se uniforma definitivně ustálila. Libuše v duchu úpěla. Společně s nevkusným kufříkem a námořnickým oblečkem se bohužel ustálily i jeho způsoby. Jeho styl řeči. Jeho slovník.

Teď už bude mluvit jenom sprostě. A prakticky bez výjimky na ni bude sprostě *řvát*.

„Ty tomu hovno rozumíš, jak se má reklama dělat!“ hřímal Chrudoš. „Já jsem z branže! Mám kontakty! Dělán tohle třicet let! Ty nemáš ani ponětí, co já jsem zač!“ Hlas mu přeskakoval. „Toho budeš zatraceně litovat, Libuško, to ti povídám!“

Libuše na vteřinu zavřela oči. *Dej kobylám, to ti povídám; dej kobylám ovsu!* táhlo jí hlavou. Zpražila ho pohledem. „Jasně, pane Brunecký. Dejte to k soudu,“ odsekla nenávistně. „My vám nic neslibovali. Máme vlastní studio, se kterým nadále hodláme spolupracovat. Pan Lech má moji plnou důvěru. Pokud se rozhodl svěřit to jiné produkční firmě –“

„A komu jako? Tomu sígrovi Šťáhlavovi? Kretén zasranej!“ vybuchl Chrudoš. „No to jste si teda pěkně vybrali! Móc pěkně!“ Pohrdavě se zasmál a plácl se masitou rukou do čela, až to mlasklo. „Dyť sou to lamy! S těma si teda pořádně naběhneš, holčičko!“ Odfrknul si. „Tyhle ženský, panebože! Co se do toho montujou? Jó, s tvým tátou bylo jinačí pořízení. Starej Krok, to byl profík, ten měl na reklamu čuch,

a taky jsme *my dva*," zabušil si pěstí do hrudi, „*my dva* jaktěživ neměli spolu problém! Ženský by todle vůbec neměly dělat. Ať seděj doma a šijou, a neserou se do menežmentu!“

Libuše si založila ruce a zhoupla se na židli. „Tak to mi držte palce, pane Brunecký,“ řekla ironicky, „ať se dobře vdám.“

Chrudošova brunátná tvář ztmavla ještě o odstín. Kdesi v hloubi plnovousu zuřivě klel, ale naštěstí už to neříkal jí. Popadl svůj kufřík, div jí nesrazil ze stolu šálek s vychladlou kávou, a bez rozloučení se vyřítíl ze dveří. Libuše čekala na tu hromovou ránu, s jakou dveře prásknou o veřeje, ale byl to jen poryv větru. Ovanul jí tváře. Zašuměl tam nahoře ve větvích.

Staletá lípa za jejími zády. Staleté... předurčení?

Zatínala zuby. Pokud šlo o Chrudoše, vlastně jí ho bylo líto. Její projektový manažer, Bořek Lech, ho neměl rád; připadalo mu, že Brunecký neklade dostatečný důraz na politickou korektnost. Taky ho podezíral, že vykrádá nápady svým kolegům. Když o něm ale mluvil, sám na politickou korektnost taky dvakrát nedbal. Jaktěživ neřekl – *přijde sem pan Brunecký*; vždycky jediné – *zas přijde vopruzovat ta stará struktura*. Lech byl zkrátka dobře zběhlý v magii jmen. Pozici dlouholetého otcova obchodního partnera tohle podemlelo naprosto neodvratně. Teď, zatímco byla Libuše na služební cestě, mu Lech zasadil poslední ránu a zadal rozjetou zakázku začínajícímu studiu HundredHeads. Libuše věděla, že je to proti všem zvykům. Chápala, že to Chrudoš vnímá jako křivdu. Jenže Lech byl za projekt zodpovědný, takže mu nehodlala upírat právo vybrat si vlastní lidi. Coby nová majitelka a výkonná ředitelka *Agentury Krok* byla naprosto odhodlaná za ním stát.

Chrudoš se rozčiloval někde na chodbě. Vyléval si srdce před sekretářkou a ajťákem. *Pěstí se do hlavy bil a za vášnivé řeči slinou si bradu*

třísnil. „Hanba nám! Kde jinde v kterém plemeni, kde jinde vládne mužům žena? Jen nám, jenom nám, a proto jsme na posměch. To je líp zhynouti nežli snášeti takovou vládu!“

Dav na vyšehradské pláni šokovaně mlčel. *Vladykové, lechové a kmeti; lid čeledí i mužové, ženy i starostové.* Dusivé ticho!

Ale, jak se dalo čekat: kdo by se zastával šéfky?

Nikdo vášnivce nezakřikl. Nikdo se neozval.

Libuše sklopila oči. Ruměnc se jí rozlil po tvářích, když si uvědomila, že se právě pro všechny stala vášnivou obhájkyň slizáka Šťáhlava. Bylo těžké hájit právo, když věděla i *tamto* o jeho nohou. Lidi ho neberou. Posmívají se mu. Není to žádný Bivoj. Taky vůbec nemá přirozenou autoritu. S Lechem si o tom ještě bude muset promluvit, přece jenom. Bude muset –

V davu se zvedaly hlasy. Tu a tam zazněl přidušený smích.

Tohle byl ovšem její mnohem bezprostřednější problém. *Všichni k ní vzhlížejí. K její moudrosti se utíkají žádat o nález. Čekají pořádnou show.*

I když ne; to není přesné. Především čekají pořádně šťavnatou ostudu.

Libuše se zachvěla. Cítila se tu před nimi jako nahá. Plavé vlasy, spletené do copů, jí spadaly na řadra. Už se to zase přehouplo do vyšehradského vizuálu; sada rekvizit se změnila. Její holé paže zdobily spirály z bronzů. Záhyby bílého roucha jí ve větru vlály kolem nohou; a věděla, že až ze stolce vstane, podobným způsobem začne vlát i plášť. Bylo to romantické oblečení – stejně jako byla romantická i ta lípa vzadu a sama vyšehradská skála; ale jistotu jí nedodávalo. *Jak překřičet vítr? Tady, na otevřené pláni?* Vanul přímo proti ní. Mediální potenciál té které scény dokázala zhodnotit naprosto přesně, takže si dobře uvědomovala všechny zápory. *Světelné podmínky, dané šedou masou*

sbírajících se bouřkových mraků, a jejich vliv na celkovou náladu účastníků. Pozdní odpoledne a nepřítomnost šunkových chlebičků – což znamená, že lidé jsou unavení a hladoví. Šumění listí. Šumění řeky. Výkon předřečníka s obdivuhodným hlasovým fondem. Smích, teď už zaznívající naprosto nepokrytě. Věděla, že její slova bez mikrofonu vůbec nebudou slyšet, a celá se schoučila bezmocností.

Dalo jí velkou práci sebrat odvahu. Namést si do dlaně zbytky hrlosti a drobků důstojnosti. Vstát a postavit se před své obecenstvo... přesně jak se žádá od kněžny.

„Jest tak. Ženská jsem a jako žena se chovám, že vás nesoudím železnou metlou, zdá se vám, že málo rozumím!“ vykřikla. „Je potřeba, abyste měli správce nad ženu přísnějšího. Mějtež ho! Valný sněm nechť zvolí si vojvodu.“ Nadechla se. „A čeho se dočkáte? Vezme vám syny a zařadí je ke svému vozatajstvu a jezdecktvu, aby běhali před jeho vozem! Také dcery vám vezme za mastičkářky, kuchařky a pekařky –“

Najednou už se nesmáli. Mluvila dál; plynule přešla z oddílu osm dvojtečka jedenáct na ty následující, kde toho bylo na dané téma ještě víc. „A přijde den, kdy budete úpět kvůli svému králi, kterého jste si vyvolili, ale Hospodin vám onoho dne neodpoví!“ V obličejích svých poddaných viděla zmatek a dokonce strach. Udělalo to dojem; a proč by ne? Tohle byla staletími prověřená slova. Nejsilnější, jaká se dala vybrat; slova s pečlivě vybroušenou melodií; zbraň dávných snovačů. Libuše po nich sáhla úplně automaticky. Bezděčně – jak už to člověk dělává v nouzi. Jenže vzápětí zpětný ráz té vlny zasáhl i ji.

Z pocitu nepatříčnosti se jí dělalo mdlo. Tahle Kniha, to bylo pořádně tuhé sousto. Větší, než na jaké stačila – přestože jiní tohle vykrádali úplně bez ostychu. Skoro se bála podívat dolů na své šaty, protože tu byla značná šance, že místo bronzových spirál, kožešin a bílého

plátna suknice pohanské kněžny uvidí roucho kněze Hospodinova... a kdovíco ještě najde *pod* tím rouchem. Starý Samuel žádná ženská nebyl, i když se někdy choval pěkně hystericky. Teď na ní jeho obrovitý ideový stín ležel jako pytel kamení.

Na druhou stranu – co na tom sejde *jim*? Staří Slované neměli žádné *vozatajstvo*. Neměli ani armádu; natožpak mastičkářky. Jaktěživi neslyšeli o nějakém Hospodinovi. A stejně to spolknou úplně hladce, tak jako spolkli Rukopisy. Tak jako do sebe nasákli německou velkolepost z Wenzigova libreta. Nikdy si neuvědomí, z jakého zdroje ten který citát vzala, jako si nikdy nevšimli ničeho – jejího kancelářského stolu, studené kávy, právnických rozborů či metamorfóz neurčité hmoty Chrudošova kufříku.

Nadechla se. Sundala si ze sebe mládenečkův lněný éfód a vrátila se k Jiráskovi. „Žádost vaše se vyplní! Nyní jděte s pokojem domů!“ vmetla do všech těch zaražených tváří. Na okrajích jí začínaly splývat v jednolitou masu stále se opakujících bloků *vladyků, lechů a kmetů, lidu čeledího i mužů, žen i starostů*; to byl jasný příznak vyčerpání. Potřebovala se co nejdřív stáhnout *do čarovné zahrady do nejzazšího kouta*; a nejlépe rovnou do *přístřešku z plochých kamenů, od rozhodníku a mechu zelených, kde prokmitává se mdlým leskem stříbrné hlava se zlatými vousy dřevěné modly*. Pravda, tohle bylo pro změnu vykradené z Kyjeva, ale Perun byl kámoš. Na začátku se dohodli, že právě jeho stříbřenkou natřená hlava bude představovat cestu ven z virtuálu. Jenže dojít k ní musela důstojně a v předpokládané chvíli, aby se nedostala do rozporu s logikou obrazu.

Nikdy si ničeho nevšimli.

A nikdy si *nevšimnou*; snad.

Musela tomu věřit. Vycouvat z téhle scény, než někdo začne postrádat očekávané pokračování.

Zatímco jim kynula a opouštěla nádvoří, dávala si záležet na šatech: pěkně je v představách urovnala, aby z nich zase byla bělostná stylová říza jako při opeře, rozevlátá a zlacená jako od Myslbeka, vyztužená sádrou, prodechnutá duchem secese. Na spirálách se všichni vykladači shodli, ale jinak nemá nikdo ani ponětí, co staří Slované nosili doopravdy. Tohle je odraz odrazů. Tak se ho úporně držela: tvrdohlavě a s oddaností věci, ze všech sil, které v sobě ještě dokázala posbírat... *aby nedošlo na podrobnosti, na které nesmí dojít, a nezazněla jména, která zaznít nesmějí* –

„Bezvadná práce, Libby. Koeficient SD přes osmdesát procent,“ řekl Alan Verner. Natáhl se přes stůl a natočil k nim monitor, aby viděli graf.

„Promiňte, pane inženýre, ale... ale měl byste radši říkat *křivka věrohodnosti*,“ ozval se zajíkově doktorand Šťáhlavský. Zpocenou rukou si odhrnul mastné vlasy z obličeje. „Totiž... tyhle anglické termíny jaksi... chci říct... tedy, samozřejmě to všichni známe jako *Suspension of Disbelief*, ale... ale –“

Verner se pohodlně opřel v křesle a zadíval se na něj. Vlídne se usmál.

„Totiž... jestli nebudeme důsledně používat nějaké slovanské... slovanské názvy –“ pokusil se Šťáhlavský znovu, ale pod Vernerovým jízlivým pohledem ho nezadržitelně opouštěla odvaha i hlas.

Alan Verner poklepal prstem na vyhaslou ledku. „Mašina nejede!“ oznámil. „Všechno jsem *vypnul*, okey? Žádné reziduální pole. Jsme úplně bez virtuálu.“ Mrknul na Libuši, která tiše stála vedle dveří. „Zahodte čistonosopleny! Teď máte vzácnou příležitost mluvit si, jak vám zobák narost, pane *kolego*.“

Květoslav Štáhlavský chvatně přikývl. Dusil se pobouřením, ale dalších námitek se neodvážil; jen si úporně zastrkával pramínek vlasů za ucho a nervózně se kousal do rtu. Z pomýšlení, že vedoucí projektu přistupuje k věci tak laxně, byl zjevně napůl šílený. Pod hnědými manšestráky se mu třásla kolena. Dalo se taky předpokládat, že se mu potí dlaně. Libbin pohled bezděky zabloudil na tuhé, beztvaré, levné boty čínské provenience, které hermeticky oddělovaly od světa jeho nohy, ale rychle se zase vyhoupl zpátky k obličejí. Doktorand Štáhlavský neměl nohy. Neměl ani žádné jiné části těla – nebo si je aspoň nepřipouštěl. Skládal se jen z prstů, které byly zapotřebí k psaní na klávesnici, z očí za hradbou tlustých brýlí, které byly nutné ke čtení, a z mozku. V mozku toho měl spoustu. Vystudoval historii, archeologii a dějiny umění. Byl jistě aspoň třikrát chytřejší než Verner. A co se týče otázky *jmen*, taky měl samozřejmě úplnou pravdu.

Jenže Alan Verner byl zase dvakrát starší a svou třetinu rozumu dokázal vytěžit podstatně líp.

„Tak se přece posaďte, slečno Libby!“ pobídl Libuši. Vstal a přistrčil jí židli. „Dáte si trochu koňaku, že jo? Nebo kafe?“ V černých očích mu zajiskřilo smíchy. „Tři hodiny ve virtuálu, to je pořádný nápor na nervy, a zvlášť v tak vysoké manažerské funkci! Ale pěkně jste jim to nandala.“ Ironický úsměv jeho rtům slušel; hodil se k jeho úzké, snědé, trochu vyžilé tváři. „Upřímně řečeno, za takový výkon vám dlužím spíš večeři než kafe; co tomu říkáte? Znáám jednu pěknou restauraci... pokud se ovšem smíříte s tím, že je jenom francouzská a ne slovanská.“ Pořád se smál. „Máte ráda ryby?“

Mohutná ramena. Mohutné sebevědomí.

Libuše s povzdechem dopadla na židli. Než stihla cokoliv říct, Alan Verner před ni postavil skleničku a nalil jí pití. Jak se tak nad ni nakláněl, ucítila jeho kolínskou. Všimla si hustých černých chloupků ve

výstřihu jeho košile, rozepnuté o dva knoflíčky níž, než by bylo vhodné. Všimla si taky zlatého řetízku s měsíčním znamením Býka, který probleskoval tam v houštinách. Měl to být kanec. To by mnohem lépe odpovídalo situaci. Jenže prase mají v kalendáři jenom Číňané.

Kromě toho, tajný agent Alan *Verrat* byl původní profesí informatik, ne agronom, takže se nedalo předpokládat, že tahle dvě zvířata vůbec dokáže rozeznat jedno od druhého.

Libuše odvrátila oči. „Pokud jde o slovanské názvy, bylo by rozhodně bezpečnější držet se jich naprosto důsledně,“ řekla stroze. Zmínky o kafi, večeri i rybách nekomentovala. „Jestli má mít tenhle projekt takový dosah, jaký požadujete, neměl byste riskovat, že se pak spletete, až ta vaše mašina *pojede*.“

Vernerův úsměv trochu pohasl. „Já si dokážu dávat pozor na jazyk,“ odsekl. „Nemohl bych dělat tuhle práci, kdybych nebyl schopen se za všech okolností ovládat! Člověk nesmí být zas tak úzkostlivý. V tom je ten trik – vždycky umět správně odhadnout míru rizika.“ Vrhł na Štáhlava pohled plný pohrdání. *Přehodil si kance přes záda.*

Libuše seděla se zakloněnou hlavou a ledovými prsty si masírovala spánky. Viděla to úplně jasně, sotva zavřela oči: mohutné Bivojovy paže, zvedající to břímě. Jeho třpytící se pás: *široký, rudými řemínky ozdobně prošíváný, stříbrnými drobnými hřeby všechen pobitý, jako okutý, s bronzovými puklami a lesklým řetízem.* Ten chřestil o skvostné kování, jak se jen pásem hnulo.

Bivoj chřestil rád.

Jenže, zatraceně, ona nebyla žádná Kazi, aby na ni zrovna tohle zabralo.

Jako když oštěp zasviští kolem uší, ostře se jí připomnělo to, co tam ve virtuálu *nevyslovila*. To, čemu se horko těžko vyhnula, když zmizela z nádvoří a prokličkovala do zahrady. Tihle dva se starali

jen o čísla; sledovali hlavně hodnoty *SD*, neboli – jak doktorand Šťáhlavský správně podotýká – *křivky věrohodnosti*. Zatím si vůbec neuvědomili, že z té scény něco podstatného vynechala. Že vynechala... *někoho*.

Jenže Libuše byla toho jména plná. Stoupalo jí hrdlem až k hornímu patru a pálo ji na jazyku. Drnčelo jí v uších. Roztahovalo se jí v hlavě jako lepkavý chomáč svízele. Bořila se do brázd rozoraného pole... po kotníky, po kolena, po pás.

Ten, kdo schraňuje a přerovnává. Ten, kdo spojuje a mísí. Kdo hněte, obrací a vkládá... kdo tvaruje a mění. On sám –

Šustily papíry. Doktorand Šťáhlavský taky usilovně přerovnával; prohrabával se dokumentací, pročítal tabulky a grafy s hlavičkou *Imperium Bohemorum* a při tom sbíral odvalu. Byl by se rád věnoval práci, ale Bivojův jízlivý úsměv a její pevně zavřené oči byly poněkud na překážku. Šťáhlavovi nebylo nic platné, že je z nich tří nejchytřejší.

Naopak. To bylo na překážku taky.

„Co se týče dalších scén... a hlavně pak toho moravského prvku... ehm, v té, jaksi... v té postavě Jaroslava ze Šternberka...“ ozval se konečně v nekonečných rozpacích. „Jestli tedy máme použít *konstrukt*... chci říct, *strukturu*... ne, ne... omlouvám se; vždyť jsme se přece dohodli, že zavedeme termín *snivotvar*...“ Odkáslal si. „No, takže... pokud máme nějak naplánovat manifestaci *snivotvaru* z Rukopisů, například v podobě Libušiných proroctví –“

„O tom jsem si právě taky chtěla promluvit,“ přerušila ho Libuše jemně, ale nesmlouvavě. Nehodlala dopustit, aby tu někdo *plánoval scény*. „Ale než se zaměříme na jednotlivé epizody, ráda bych si ujasnila celkové vyznění.“ Teď se uráčila oči otevřít; zadívala se přímo na mladíka, čímž ho odsoudila k dalšímu přívalu rozpaků a potu. „Já si samozřejmě uvědomuju, jak byly všechny tyhle věci kolem kněžny

Libuše důležité v době obrození. Pracuju v reklamě. Dokážu posoudit mediální potenciál nějakého námětu. Ale, přece jenom – teď je úplně jiná doba. Doopravdy chcete *právě tohle*?“

Doktorand Šťáhlavský se zajíkl. „Tedy... možná... možná by to mohlo být stylovější,“ připustil váhavě. „Rozumíte... třeba ty kostýmy a tak... by bylo lepší udržet v té... jaksí... v té historické rovině. Takové očividné anachronismy jako třeba... no, jako třeba kancelářský stůl... to je vlastně i trochu funkčně nepatřičné, že, když se takové prvky mobiliáře... chci říct, nábytku... ocitnou... jaksí... někde v exteri- tedy, jak bych to... ocitnou *na pažitě*.“ Otřel si pot z čela. „Pod lipou, rozumíte. To by se mělo odbourat.“

„Ale prosím vás! Ve virtuálu nejsou žádné *kostýmy*!“ okřikl ho Alan Verner káravě. „Virtuál je nově tvarovaná skutečnost! A pokud jde o styl, který tady slečna Křoková zvolila, ten bych v žádném případě neměnil,“ pokračoval s dobře rozdmýchávaným ohnivým zápalem. „Libby dělá svou práci bezvadně. To je přesně ono – vdechnout mýtu život! Přenést ho do současnosti. Pojmout ho tak nějak –“ luskl prsty, „kreativně!“ Usmál se a mrknul na ni. „Zkrátka: zachovat ducha, ale tak, aby to bylo blízké našim *příjemcům*. Tohle chce inovace, ne nějaké pedantické přezvykování obrozeneckých blábolů.“ Naklonil se k ní a ruka mu jakoby bezděky sklouzla na její koleno. „Byla by z vás úžasná herečka, Libby. Vážně! To se hned pozná talent.“

Libuši zatrnulo. Oslnivě se na něj usmála a zrovna tak bezděky se natáhla pro kabelku, aby měla záminku odstranit pařát nenápadně. Praštit Bivoje nemohla. Pokud si neměla obstarat zarytého nepřítele, bylo naprosto nutné, aby ryby po francouzsku nepřestaly viset ve vzduchu. A, zároveň – *dokud* tam tak pěkně visí, musela podniknout jisté opatrné manévry a zajistit si co největší volnost v interpretaci, než se pozítří ocitne ve virtuálu na další tři hodiny.

„A vy byste zase udělal skvělou kariéru v reklamě. *Blízké našim příjemcům* – to jste vystihl úplně *přesně*, pane inženýre,“ ujistila ho vřele a obrátila k němu vlahé oči Marilyn Monroe. „Máte progresivní myšlení!“ Levitaci ryb se snažila napomáhat aspoň lichotkami a vytrvalým úsměvem, když už nehodlala zapůjčit nohu. „Je nutné vložit do známého příběhu *nové* tendence, a ne se snažit zakonzerovat ty staré. Jsem doopravdy ráda, že se na téhle koncepci tak báječně shodneme.“ Rozhodila rukama. „Vždyť to vidíte sám! Libuše je dneska každému ukradená. Není *in*. To, co udělala, je úplně proti duchu naší doby. Nikdo už není schopen pochopit, proč se bez boje stáhla ze scény. Dnešním holkám v jejím věku je to absolutně cizí. Nikdo snad nechce, aby celý takzvaný *český národ* stmelovala zrovna taková šovinistická scénka, kdy nějaký přisprostlý buran pošle kněžnu zpátky ku plotně –“

Rozhostilo se tíživé ticho.

Květoslav Štáhlavský překvapeně zamrkal. A inženýr Verner se nepatrně odtáhl. Najednou už Libuši nesahal na koleno. „Ale no tak, Libby,“ prohodil, „neříkejte mi, že jste taková feministka! To jsme si asi nerozuměli úplně.“ Založil si ruce na hrudi a zády se opřel o stůl. „Co by na tomhle mohlo komu vadit?“

„Totiž...“ vyhrknul Květoslav Štáhlavský v téže chvíli. Zároveň si zděšeně uvědomil, že *promluvil*, a jeho prsty křečovitě zalovily v mastných cárech na hlavě. Uchvátily nový pramínek vlasů k omotávání. „Tohle je přece taková velkolepá... taková archetypální –“ zkoušel to statečně. Nehty zadrhávaly o lalůček ucha. „Všechny kapacity v oboru se shodují, že ta legenda je přece *hezká*. Tak, jak je! Kněžna Libuše má takovou tu... tu svou ženskou stránku –“ Tváře mu najednou zrudly. Možná si v tu chvíli pod výrazem *ženská stránka* přece jen něco konkrétního představil; něco, co zasáhlo ono neznámé území mezi hlavou

a botami, kde jinak žili jen lvi. „Je to celé takové slavnostní,“ uzavřel bezmocně, než ho rozpaky znovu udolaly.

Agent Verner se ušklíbl. „Je to zkrátka historie. Nebo, řekněme, historicky podmíněná *představa*,“ uzavřel stroze. „Ženské dojde, že se nemusí obtěžovat se státnickou funkcí, když chlapa drží na háku přes postel. Vdá se a přenechá vládu jemu. Načež sedí doma, věští a po nocích mu něco našeptává. Tahá ho do jeskyňky a ukazuje mu ty svoje poklady. Paráda, ne?“ Vlčí úsměv na jeho rtech na okamžik doopravdy přesáhl hranice oplzlosti, ale pak se urychleně změnil zpátky v pouze světácký. „Každý přece ví, jak to na světě chodí.“

„Pokud si řekneme, že na světě to nějak *chodí* a my na tom nic neměníme, nemusíme tady sedět –“ zavrčela Libby a mrkla na hodinky, „– v půl jedenácté večer!“ Roztomilé úsměvy jí beznadějně došly. „Vy jste si to vymysleli. Vy máte teorii, že snovači dovedou formovat nevědomé představy přímo. Naplánovali jste projekt, spočítali jste rovnice... a obstarali jste si na to tenhle šíleně drahý generátor virtuálu, proboha! Jestli není celá tajná služba podplacená od šéfa až po uklízečku, musíte snad aspoň trochu věřit, že to funguje!“

„My víme *stoprocentně*, že to funguje,“ odsekl Verner.

„Čili by možná stálo za to věnovat trochu víc pozornosti scénáři a *vyznění*...“ Libby zarytě ignorovala všechny varovné signály: náhlý chlad v jeho očích i jeho pevně sevřené rty. Neodbytně pokračovala: „... a ujasnit si, co vlastně chcete *českému národu* podsunout.“

„Tajná služba nikomu nic nepodsouvá!“ vybuchl Verner. „Zrovna tohle je ukázkové novinářské klišé, ztraceně! Takhle nám předhazovat manipulaci! My máme v tomhle projektu přesně stanovený cíl, a to je obrana české národní identity před cizorodými idejemi. Podívejte se, jak to vypadá v zemích, kde proti tomu nic neudělali. Jak dopadli v Paříži, když si tam natahali přistěhovalce s tím jejich

fundamentalismem! *Samostatný stát bojovníků Alláhových v St. Germaine!* A tohle máme mít přímo *v srdci* Evropy. Skandál! Copak chcete, aby byl z Prahy nějaký Bagdád?“

„Francouzi pořád ještě mají svoje restaurace, ne?“ podotkla Libby potměšile. „I když jim tam vaří Thajci.“

Verner se na ni díval s čirou nenávistí. „Jo. Ale vy jste spíš na knedlíky, co?“ ucedil.

Slyšeli to oba stejně jasně: ryby po francouzsku s plesknutím spadly na podlahu.

„Uvědomujete si, co jste právě řekl?“ zeptala se Libby. Teď, když bylo *cour* doopravdy *passé*, už se nemusela obtěžovat skrývat jízlivost. „Holka, která má ráda ústřice, je sofistikovaná dáma. Holka, která si vybere syrové opičí mozky, je pikantní dobrodružka. A holce, kterou chcete urazit, řeknete, že je na knedlíky, protože knedlíky se zelím může jíst jenom sádelnatá bečka bez maturity, která je na podpoře a na rande chodí v tepláčkách. České knedlíky zapíjí českým pivem. Nahlas řihá a neví, na co je bidet; jaká hrůza!“ Uchechtla se. „Češi si žádných svých národních symbolů neváží. Když dojde na jejich identitu, mají Čecha Karla Němce. Tisíckrát radši budou říkat *koeficient SD* místo *křivka věrohodnosti*, protože je to prostě *cool*. A čím víc jim budete přechovat do hlavy nějakou vypulírovanou legendu, tím víc jim poleze krkem – stejně jako leze krkem vám. Možná by bylo dobré konečně si to přiznat a pokusit se –“

„O co se to tady snažíte?“ zasyčel Verner s ledovým vztekem. „Tohle není folkloristický seminář! Zatraceně, po vás tu nikdo nechce rozbor motivů. Na to máme odborníky! Tady pana doktoranda, který to studoval! Vy jste dostala za úkol ztvárnit scény z legend. Legendy jsou přesně dané. Od kněžny se čeká, že důstojně stojí a věští. Jakmile dověští, sklapne kufry a zaleze do jeskyně. Hotovo! Jestli vám Jirásek

nepřipadá dost inspirativní, pusťte si sakra do sluchátek ty pitomý fanfáry!“

Libby se pro sebe ušklíbla. Agentu Vernerovi, údajně schopnému sebeovládání za každé situace, se to zrovna nějak vymklo. Ani nepotřebovala věštecké schopnosti, aby pochopila, v čem je problém: sklapnutí kufrů zkrátka neprovedla dost rychle. Zvládla důstojné stání, ale strkanice kolem jeskyňky se nevyvedla; a Verner neměl dost velkorysosti, aby jí odpustil její dlouhé vlasy. Smrtelně ho urazilo, že se Libby nezdá projekt dost dobře připravený. Jakékoliv *radý* či *soudy* nějaké ženské si nehodlal nechat líbit o nic víc než Brunecký.

A co horšího – *nedalo se s tím vůbec nic dělat!* Najednou to viděla. I kdyby se nakrásně ostříhala na ježka, nálepku *osoby s krátkým rozumem* už jí to neodpáře. Verner se jí musí vysmát *vždycky*, aby mu jako muži náhodou nebylo hanba. Je úplně jedno, že ji na začátku o spolupráci sám požádal. Je jedno, že to byl *on*, kdo si ji vytipoval – kdo za ní přišel do kanceláře, oznámil jí, že je takzvanou *snovačkou*, vhodnou na tajný projekt, a donutil ji zrušit všechny odpolední schůzky. A zrovna tak je úplně jedno, že v hloubi duše s jejími námitkami souhlasí.

Tohle byl důvod, proč kněžna v legendě udělala to, co udělala. Proč – řečeno terminologií Bivojů – sklapla kufry a nechala to být. Nemělo smysl se hádat. Libuše nemohla říct absolutně nic, co by kohokoliv přesvědčilo. Mohla jediné *odejít*.

Jenže – co tu vůbec zbude, když to zabalí i kněžna? Jak mají mít její následovnice, které navíc kněžnami ani nejsou, šanci na cokoliv? Libby, při svém pádu neodvratně sledující tutéž trajektorii, si připadala jako teriérka Dášeňka v košíku – na té slavné fotce, kdy hryže držadlo mezi zuby a pokouší se zvednout sama sebe. Mohla si za to ovšem sama, že do košíku vlezla. Vždyť přece *snovala* – před krátkou

chvíli tam ve virtuálu; a taky *zosnovala*. Teď jí *vyznění mýtu* obrovskou silou bránilo v tom, aby *vyznění mýtu* změnila.

Agent Verner tu stál se založenýma rukama a ostentativně zíral *přes* její hlavu. Zatímco čekal, až se *ta pitomá ženská* zesměšní hysterickými výlevy, jízlivost z něj sršela jako naježená srst. Libby si povzdechla. Kdepak; košík se zvednout nedá. „No tak už se ne-zlobte, Alane. Říkal jste přece, že to dělám dobře, ne?“ prohodila s nevinným úsměvem. „Vy jste samozřejmě profík. Máte to všechno rozmyšlené, a to já bych nikdy nechtěla zpochybňovat. Snažím se jenom upozornit na jednu drobnost.“ Nadechla se a vykročila na tenký led, dokonale soustředěná na ten nadlidský úkol: *prokličkovat*, a přitom *nenáštvat*. „Tahle legenda už jednou *byla* využita jako mediální zbraň. Udělali z ní ikonu; takové pěkné, výrazné logo, aby prosadili *národní identitu* na trhu. Zkonstruovali *pravzor všeho Slovanstva*, aby ho mohli Rakušanům omlátit o hlavu. Jirásek byl přesně to, čemu vy říkáte *snovač*. Průměrný spisovatel – a přesto dokázal vtisknout ten obraz tak hluboko, že nám tady dodneška leží jako tuna betonu. A to je ten problém. I pod základním kamenem vždycky ještě něco je. Bahno. Červi. *Cokoliv*. To, že je nevidíme a nijak k nim nemůžeme, je šíleně nebezpečné.“

Verner ji cynicky pozoroval. „Bahno a *červi*?!“ uchechl se. „To jako myslíte vážně?“

„To myslím *obrazně*,“ ujistila ho Libby. Ušklíbla se a založila si ruce. Byla to svým způsobem obrovská úleva, že už se nemusela pokoušet s tím nádivou koketovat. „Jsme v nepříjemné situaci: použitá interpretace nám už nevyhovuje, ale zároveň je natolik silná, že původní tvar skrz ni nevidíme. Můžeme ho opatrně osekávat, ale co nám zbude? Falešné je skoro všechno. Aby vytvořili národní legendu, vykradli bibli. Vykradli antiku, kde se to všemožnými legendami o zakládání

měst jenom hemží! Sto padesát různých Sibyl pronášelo věštby! Sibyla Kumská, to je celá naše slavná Libuše!“ Libby ze sebe ostře vyrazila slova. Zmocňoval se jí opravdový zápal; zrádná věc. „Motivy si autoři půjčují. Přebírají je. Což má paradoxní důsledek – *motivy jsou zaměnitelné, a tím pádem nedůležité*. Když vynecháme všechno, co bylo cizí, zůstanou jenom kulisy. Jenom *jména*. V těch je skutečná síla! V těch je svébytnost. Ta mají schopnost *měnit a stmelovat*! Jenže problém –“ Viděla, jak se Verner nadechuje k nějakým námitkám, a zvýšila hlas. „Problém je v tom, že *nějaké* vyznění, *nějaký* motiv se nakonec najít musí. Jasný reklamní záměr! Nestačí držet se vnějších symbolů, protože když nebudete přesně plánovat jejich význam, různé další asociace naprosto nemáte pod kontrolou. V ruce vám zůstane prázdná šablona – *a prázdnou šablonu může naplnit cokoliv*.“

Zírali na ni. Verner vypadal konsternovaně. Kousal se do rtu. Opravdu rád by se jí vysmál, to bylo vidět, ale nedokázal si její proslav přebrat natolik, aby si v něm našel vhodný terč. Nepochopil ani *vzdáleně*, co se mu snažila říct. A ona... ona se nechala hloupě unést. Prozradila víc, než měla. *Vypadla z role, kterou tady chtěla hrát*.

Tiše si spílala. Co ji to proboha napadlo, mluvit o *jménech*?! Jenže ohnivý zápal ji strhával. *Ta šílená síla vizí*. Pravěký proud podemlál kancelářskou židli s nohama z kovových trubek, na které tady seděla. Pravěký vítr nadouval tuhou látku jejího světle modrého manažerského kostýmku. Vůbec nic proti tomu nezmohla.

V rozpacích odvrátila oči; a ty se srazily se Štáhlavovým pohledem... symbolicky vzato, *s ohlušujícím třeskem*.

Květoš Štáhlavský mlčel celou tu dobu. Mlčel prakticky *neustále*, protože jakýkoliv hovor pro něj znamenal spoustu koktání a rozpaků. Byl k tomu taky vhodně uzpůsobený: člověk, který má jen hlavu a prsty, pravděpodobně dokáže i nedýchat. Umění nenápadnosti

dovedl k takovému mistrovství, že na něj Libby doopravdy zapomněla. Ale teď se na ni díval – a ona najednou věděla, že Šťáhlav to na rozdíl od Venera chápe přesně. Stačilo, aby letmo naznačila směr, a supervýkonný procesor, který nosil nahoře na krku maskovaný za hlavu, už vyhodnocoval možné kombinace do kdovíkolikátého kroku. Viděla jeho soustředěný výraz. Viděla každý pór na jeho uhrovitě pleti. *Cítila, jak se jí protáčeji panenky.*

Prudce se nadechla. *Šťáhlav není důležitý*, opakovala si úporně. *Pro mě ne! Nechci o něm nic vědět. Nechci – o něm – nic – vědět!*

Snažila se udržet své mžikající oči pevně zafixované na určitý bod. Hlídat svůj obličej. Hlídat svůj jazyk. Hlídat si tu židli s kovovými nohama a podlahu pod módními lodičkami –

„Tři dcery Krokovy,“ zamumlal její jazyk.

„Cože?“ zajímal se Verner.

„*Kazi má léčitelské schopnosti. Teta hovoří s duchy. Libuše, nejmladší, vyniká velkou* –“ drmolily rty.

„Koukněte, Libby... není vám něco?“ ptal se Verner s obavami. Vzal ji za rameno. „Hej, tohle přece –“

Libby mu obrovskou silou srazila ruku. Nevěděla, že ho ten nečekaný náraz mrštil proti zdi; ve skutečnosti ho totiž absolutně nevnímala. Upřeně zírala na Květoše alias Šťáhlava a bubínky v uších jí vibrovaly ozvukem křiku, který zdaleka ještě nezazněl. Zatínala nehty do dlaní. Pot jí stékal po čele a rozmazával make-up.

„Tři dobré víly. Tři krásné panny! Tři kněžny –“ vyrazila ze sebe. „Všechny... tak laskavé... a dobré... a moudré! Takhle je vyličil snovač! *Zářivá... bílá. Luzný zjev!* A všichni další to od něj opsali... tupě... bez uvažování –“ Ostře se zasmála. „Co naplnilo šablonu? A co se stane teď, když je prázdná? *Jaká další podoba se vetře do formy starých jmen, která se nám sypou pod rukama?!*“